Informatiebrief van het college - nummer Z/25/797623 D-995368

Gorinchem, 7 oktober 2025

Onderwerp: Motie ‘Gorcumse Roemer-norm’

Geachte leden van de raad,

Aanleiding

U nam in de raadsvergadering van 10 juli j.l. de motie ‘Gorcumse Roemer-norm’ aan. Deze motie geeft ons de opdracht om:

- de zogenaamde Gorcumse Roemer-norm vast te stellen als streefwaarde, inhoudende dat de externe inhuur maximaal 10% van de totale personeelskosten mag bedragen, conform de norm die de Rijksoverheid hanteert;
- deze norm concreet op te nemen in het HR- en inhuurbeleid en jaarlijks in de begroting en jaarrekening te rapporteren over de voortgang en eventuele afwijkingen.

Context

Voor de beoordeling van de omvang van de externe inhuur en de wens deze te verminderen is het goed hiervoor enige context te schetsen.

<u>Omvang externe inhuur</u>

De lasten van externe inhuur waren in 2021 12,9%, in 2022 12,2%, in 2023 21,0% en in 2024 20,3% van de totale personeelslasten.

De Personeelsmonitor Gemeenten 2024 van het A&O fonds Gemeenten geeft aan dat gemeenten van 20.000 tot 50.000 inwoners in 2024 uitkwamen op 18,8%. Gelet op het takenpakket en het projectenportfolio van Gorinchem is een vergelijking met gemeenten van 50.000 tot 100.000 inwoners ook te beargumenteren. Die categorie gemeenten kwam in 2024 uit op 20,2%.

Het percentage externe inhuur is in 2024 in Gorinchem dus vergelijkbaar met het landelijke beeld van vergelijkbare gemeenten.

<u>Uitgangspunt voor externe inhuur</u>

Ons uitgangspunt voor externe inhuur is deze zo veel mogelijk te beperken tot ‘piek’, ‘ziek’ en ‘specifiek’. Dit voorkomt dat we extra structurele personeelslasten aangaan voor tijdelijk werk en daarmee de meerjarenbegroting onnodig belasten.

'Piek'
Wanneer een piek in de werkzaamheden tijdelijk meer capaciteit vraagt die in de organisatie niet beschikbaar is kan hierop snel en tijdelijk worden ingesprongen door externe inhuur. Overigens staan tegenover deze externe inhuur soms ook extra dekkingsmiddelen, zoals bijvoorbeeld leges bij extra reisdocumenten en vergunningen.

'Ziek'
Wanneer werkzaamheden moeten doorgaan en niet voorspelbare wegvallende capaciteit door ziekte kan niet worden opgevangen binnen de organisatie is tijdelijke externe inhuur noodzakelijk. Het langdurig niet inspelen op wegvallende capaciteit door ziekte legt een onwenselijke druk op de collega's en organisatie. Het stilleggen van de betreffende werkzaamheden is veelal geen optie vanwege bestaande verplichtingen, toezeggingen of verwachtingen.

'Specifiek'
Sommige (tijdelijke) werkzaamheden vragen zodanige specifieke kennis of vaardigheden dat het organisatorisch en financieel niet mogelijk is hiervoor structureel eigen personeel aan te stellen en daarom wordt er (tijdelijke) externe inhuur ingezet. De specifieke kennis of vaardigheden kunnen verschillen per fase van de betreffende werkzaamheden. Dit geeft de organisatie overigens wel de gelegenheid te leren van de specifieke kennis of vaardigheden van externe inhuur.

<u>Vacatures</u>

Door de krapte op de arbeidsmarkt duurt de invulling van vacatures soms langer dan in het verleden. Voor de voortgang van de werkzaamheden is het dan soms noodzakelijk externe capaciteit in te huren.

<u>Tijdelijke capaciteitsuitbreiding 2023-2025</u>

U heeft budget voor een tijdelijke capaciteitsuitbreiding 2023-2025 beschikbaar gesteld. Deze uitbreiding was o.a. nodig voor de uitvoering van het collegeprogramma. Door de tijdelijkheid van deze capaciteitsuitbreiding, het soms specifieke karakter van de benodigde capaciteit en de krappe arbeidsmarkt is deze capaciteitsuitbreiding soms (tijdelijk) ingevuld met externe inhuur. Dit heeft geleid tot een hoger percentage voor externe inhuur. Daarbij hebben we gestuurd om extra structurele personeelslasten te voorkomen, omdat er slechts sprake was van een tijdelijk budget. Over de afbouw van deze tijdelijke capaciteitsuitbreiding hebben wij u geïnformeerd in de Perspectiefnota 2026.

<u>Tijdelijke nieuwe taken</u>

Er worden regelmatig diverse tijdelijke nieuwe taken door het Rijk bij de gemeenten belegd, met een tijdelijke financiering in de vorm van bijvoorbeeld een specifieke uitkering (SPUK). Veelal vraagt de uitvoering van deze taken om extra capaciteit. Daarbij sturen wij op het voorkomen van extra structurele personeelslasten, omdat er slechts sprake is van een tijdelijke financiering. Dit kan dan leiden tot externe inhuur.

Projecten

De gemeente heeft veel projecten die tijdelijk capaciteit vragen en een tijdelijke financiering hebben. Omdat de benodigde capaciteit voor projecten in de loop van de tijd kan afnemen worden projecten voor een deel met eigen capaciteit en voor een deel door externe inhuur uitgevoerd. Daarmee sturen wij op het voorkomen van hogere structurele personeelslasten dan de dekking uit projecten. Daarnaast is het bij projecten soms ook nodig extern in te huren vanwege specifieke kennis of vaardigheden.

Er is vooral extern ingehuurd voor de grote en complexe projecten, waarvoor specifieke kennis en vaardigheden nodig zijn. Deze inhuur is duurder dan de gemiddelde inhuur, hetgeen bijdraagt aan een hoger percentage inhuurlasten ten opzichte van de totale personeelslasten. Als voorbeelden van projecten waarvoor de externe inhuur extra duur is noemen wij het bedrijventerrein Groote Haar, de ontwikkeling van de Schelluinsestraat en Arkelsedijk en de bouw van de Lingebrug. Het is niet verantwoord om deze externe inhuur te stoppen. Voldoen aan de motie over de Gorcumse Roemer-norm kan niet zonder deze externe inhuur ingrijpend te verlagen en daarmee deze projecten aanzienlijk te vertragen of volledig te stoppen. Dit brengt grote risico's mee en heeft verdragende consequenties.

Arbeidsmarkt en tarieven externe inhuur

De krapte op de arbeidsmarkt heeft geleid tot een forse stijging van de tarieven voor externe inhuur, waardoor het percentage inhuurkosten ten opzichte van de totale personeelslasten stijgt.

Conclusie

Met het inhuren van externen kan snel op tijdelijke en specifieke capaciteitsvragen worden ingespeeld, zonder de meerjarenbegroting daarmee te belasten als de tijdelijke financiële dekking vervalt. Dit geeft de organisatie ook de gelegenheid te leren van de specifieke kennis of vaardigheden van externe inhuur en ingezette projecten uit te voeren.

Uitvoering van de motie

Naast de hiervoor geschetste context onderschrijven wij de intentie van de motie om de externe inhuur te verminderen. Het verminderen van externe inhuur en het in plaats daarvan vergroten van de eigen organisatie leidt tot een meer robuuste organisatie en lagere kosten, maar het risico dat de meerjarenbegroting wordt belast terwijl de financiële dekking vervalt dient zo veel mogelijk te worden beheerst.

Projectmatig werken

De beoogde doorontwikkeling van het projectmatig werken in de organisatie leidt ertoe dat de eigen capaciteit makkelijker op verschillende projecten en verschillende tijdelijke nieuwe taken kan worden ingezet. Dan kan de afweging voor wel of geen externe inhuur meer organisatiebreed plaatsvinden, waardoor er naar verwachting minder externe inhuur nodig is.

Wij beogen een doorontwikkeling van de organisatie waarin medewerkers nog flexibeler ingezet worden op (soms tijdelijke en specifieke) werkzaamheden. Dit leidt tot meer eigen capaciteit en

minder externe inhuur. Daarnaast beraden wij ons op het inrichten van een projectenbureau gezien de omvang van de ambities en de complexe projecten van de gemeente.

Samenwerking

Ook in andere organisaties speelt het aspect van de inzetbaarheid en de omvang van de eigen capaciteit, de externe inhuur en de wisselende hoeveelheid van (tijdelijke en specifieke) werkzaamheden. Bij de noodzaak van externe inhuur gaan wij nog meer kijken naar de mogelijkheden om tijdelijk capaciteit in te huren bij andere gemeenten en samenwerkingsverbanden daarvan. Er is dan nog wel sprake van externe inhuur, maar de kosten zijn doorgaans lager dan wanneer er in de reguliere markt wordt ingehuurd.

Beperken externe inhuur

Waar mogelijk beperken wij de externe inhuur. Tijdens de twee vacatures voor een teammanager is hiervoor bijvoorbeeld één tijdelijke externe teammanager ingehuurd die voor beide vacatures tegelijk waarnam.

Arbeidsmarktcampagne

Met de onlangs gelanceerde arbeidsmarktcampagne hopen wij vacatures sneller ingevuld te krijgen, waardoor er minder externe inhuur nodig is.

Conclusie

Wij onderschrijven de intentie van de motie. Door het verder ontwikkelen van projectmatig werken, de organisatieontwikkeling en de samenwerking met andere organisaties beogen wij de externe inhuur terug te dringen.

Gorcumse Roemer-norm

Hiervoor hebben wij aangegeven hoe wij invulling kunnen geven aan de intentie van de motie. De Gorcumse Roemer-norm betekent ongeveer een halvering van externe inhuur ten opzichte van 2024. Wij achten dit op basis van de hiervoor geschetste ontwikkeling om de externe inhuur te verminderen, die stapsgewijs resultaat zal opleveren, niet haalbaar. Het radicaal halveren van de externe inhuur om te voldoen aan de motie over de Gorcumse Roemer-norm is gelet op het belang van een aantal projecten waarvoor wordt ingehuurd niet verantwoord.

Tegelijkertijd willen wij met u en de organisatie de inspanning aangaan om de externe inhuur te verlagen. Het is hierbij noodzakelijk dat we ons als raad en college bewust zijn dat de beheersing van de ambities in relatie tot de mogelijkheden van de organisatie een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Uw accountant heeft gewezen op de spanning tussen ambities en organisatorische mogelijkheden.

Resumé

Wij zijn in deze raadsinformatiebrief ingegaan op de context van de externe inhuur, onze intentie om deze te verlagen en hoe wij de gezamenlijke verantwoordelijkheid zien voor het invullen van de motie.

Wij zullen in de begroting 2026 als streefcijfer voor externe inhuur 17% aanhouden (ruim onder het percentage 2024 -18,8%- van de gemeenten van 20.000 tot 50.000 inwoners volgens de Personeelsmonitor Gemeenten 2024 van het A&O fonds Gemeenten). Als er mogelijkheden zijn om op een verantwoorde wijze op een lager percentage uit te komen zullen wij deze zeker benutten. In de jaarstukken zal het gerealiseerde percentage worden verantwoord. In de toekomstige begrotingen zal het streefcijfer worden bepaald op basis van de voortgang in het verminderen van de externe inhuur en de landelijke ontwikkelingen zoals die in de genoemde landelijke personeelsmonitor zijn opgenomen.

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

ValidSigned door Heleen Kromkamp
op 08-10-2025

ValidSigned door Reinie Melissant
op 08-10-2025

Bijlagen:
-